

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради
університету
29 серпня 2024 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова
методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

29 серпня 2024 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 081 Право
галузі знань 08 Право
за денною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

Розробник:

Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ Галина Анікіна

СХВАЛЕНО:

кафедрою цивільного права та процесу 28 серпня 2024 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри _____ Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету _____ Віктор ЗАХАРЧУК

Обліковий обсяг програми – 2,15 ум.др.арк.

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	4
1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	4
1.2.	Лекції	5
1.3.	Семінарські заняття	8
1.4.	Самостійна робота студентів	15
1.5.	Підсумковий контроль	19
2.	Схема нарахування балів	23
3.	Рекомендовані джерела	24
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	36

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин											
	Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін. зав.	СРС
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Тема 1. Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет міжнародного приватного права	7	3	1	–	–	3	7	1	1	–	–	5
Тема 2. Джерела міжнародного приватного права	7	3	1	–	–	3	7	1	0,5	–	–	5,5
Тема 3. Загальна характеристика механізмів правового регулювання у міжнародному приватному праві	8	3	2	–	–	3	8	1	0,5	–	–	6,5
Тема 4. Особливості застосування механізмів правового регулювання в міжнародному приватному праві	8	3	2	–	–	3	8	1	1	–	–	6
Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права	7	2	2	–	–	3	7	1	1	–	–	5
Тема 6. Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Інвестиції.	7	2	2	–	–	3	7	1	–	–	–	6
Тема 7. Договірні правовідносини в міжнародному приватному праві	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7

Тема 8. Позадовісні зобов'язання в міжнародному приватному праві	8	2	2	–	–	4	8	1	–	–	–	7
Тема 9. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві	10	2	2	–	–	6	10	0,5	–	–	–	9,5
Тема 10. Сімейні правовідносини в міжнародному приватному праві	14	4	2	–	–	8	14	0,5	–	–	–	13,5
Тема 11. Правове регулювання міжнародних трудових відносин	10	2	-	–	–	8	10	0,5	–	–	–	9,5
Тема 12. Основні положення міжнародного цивільного процесу	11	2	2	–	–	7	11	0,5	–	–	–	10,5
Всього годин:	105	30	20	–	–	55	105	10	4	–	–	91

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	2	3	4
1.	Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет і методи міжнародного приватного права	3	1
1.1.	Передумови виникнення «правовідносин з іноземним елементом».		
1.2.	МПрП в Стародавньому світі та в Середні віки: італійська, голландська, французька теорії статутів		
1.3.	Поняття та предмет МПрП.		
1.4.	Місце МПрП в правовій системі.		
2.	Джерела міжнародного приватного права	3	1
2.1.	Поняття, види та особливості джерел МПрП.		
2.2.	Міжнародні джерела міжнародного приватного права.		
2.3.	Поняття та загальна характеристика lex mercatoria.		
2.4.	Джерела міжнародного приватного права України.		
2.5.	Національне законодавство як джерело МПрП.		
3.	Загальна характеристика механізмів правового регулювання в міжнародному приватному праві	3	1

3.1.	Методи МПрП.		
3.2.	Поняття і значення колізійних норм. Структура колізійної норми.		
3.3.	Види колізійних норм. Типові колізійні прив'язки та сфера їх застосування в МПрП.		
3.4.	Колізії законів і їх види (просторові, інтерперсональні і інтертемпоральні).		
3.5.	Принципи автономії волі сторін та принцип найбільш тісного зв'язку з правовідносинами сутність, межі і обмеження у застосуванні.		
3.6.	Уніфікація норм в міжнародному приватному праві та її значення.		
4.	Особливості застосування механізмів правового регулювання в МПрП	4	1
4.1.	Поняття та види колізій в МПрП. Проблеми та етапи правової кваліфікації.		
4.2.	Способи подолання конфлікту кваліфікацій.		
4.3.	Зворотнє відсилання та відсилання до права третьої держави.		
4.4.	Обхід закону в МПрП.		
4.5.	Публічний порядок та імперативні норми в міжнародному приватному праві.		
5.	Суб'єкти міжнародного приватного права	2	1
5.1.	Загальна характеристика правових режимів в МПрП.		
5.2.	Поняття та види фізичних осіб як суб'єктів МПрП.		
5.3.	Особистий закон фізичної особи (lex personalis) та сфера його дії.		
5.4.	Поняття та колізійні критерії національності юридичної особи (lex societatis) в міжнародному приватному праві.		
5.5.	Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.		
6.	Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Інвестиції	2	1
6.1.	Особливості правового регулювання права власності в законодавстві держав.		
6.2.	Класифікація майна на рухоме та нерухоме та її значення для МПрП.		
6.3.	Колізійне регулювання права власності та інших речових прав в міжнародному приватному праві.		
6.4.	Сфера дії речового статуту.		
6.5.	Правове регулювання іноземних інвестицій: поняття, форми і види інвестицій.		
7.	Договірні правовідносини в міжнародному приватному праві	2	1
7.1.	Поняття та особливості зовнішньоекономічних договорів (контрактів).		
7.2.	Види зовнішньоекономічних контрактів.		
7.3.	Колізійні питання зобов'язального права в міжнародному приватному праві.		
7.4.	Принципи УНІДРУА: сутність, сфера дії та механізм застосування.		

	ІНКОТЕРМС: поняття, сфера дії та механізм застосування.		
8.	Позадоговірні зобов'язання в міжнародному приватному праві	2	1
8.1.	Втди позадоговірних зобов'язань в праві зарубіжних країн.		
8.2.	Колізійне регулювання деліктних зобов'язань. Сфера деліктного статуту		
8.3.	Умови настання деліктного зобов'язання в національних правових системах.		
8.4.	Матеріально-правоан регулювання деліктних зобов'язань в МПрП.		
9.	Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві	2	0,5
9.1.	Особливості правового регулювання спадкування за заповітом в праві світових держав.		
9.2.	Особливості спадкування законом в зарубіжних країнах.		
9.3.	Колізійне регулювання міжнародного спадкування. Сфера дії спадкового статуту.		
9.4.	Матеріально-правове регулювання міжнародних спадкових правовідносин.		
10.	Сімейні правовідносини в міжнародному приватному праві	2	0,5
10.1.	Поняття «шлюбу» в зарубіжних країнах.		
10.2.	Матеріальні умови вступу в шлюб в праві України та іноземних держав.		
10.3.	Формальні умови вступу у шлюб в праві України та іноземних держав.		
10.4.	Колізійно-правове регулювання сімейних відносин.		
10.5.	Правове регулювання міжнародного усиновлення.		
11.	Правове регулювання міжнародних трудових відносин	2	0,5
11.1.	Передумови виникнення міжнародних трудових відносин, джерела їх правового регулювання.		
11.2.	Нормативні акти МОП їх значення для правового регулювання трудових відносин з іноземним елементом.		
11.3.	Колізійно-правове регулювання міжнародних трудових правовідносин в праві України та іноземних держав.		
11.4.	Трудові права іноземців в Україні.		
11.5.	Трудові права українських громадян за кордоном.		
12.	Основні положення міжнародного цивільного процесу	2	0,5

12.1.	Поняття міжнародного цивільного процесу та питання міжнародної підсудності.		
12.2.	Особливості участі іноземних осіб у цивільному процесі, їх процесуальна правосуб'єктність.		
12.3.	Доказування у справах з участю іноземного елемента та виконання судових доручень по забезпеченню доказів.		
12.4.	Визнання і виконання рішень іноземних судів у справах з іноземним елементом.		
	Усього	30	10

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Теми 1, 2. Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет і методи міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Історичні передумови виникнення правовідносин з іноземним елементом.
2. Поняття та предмет міжнародного приватного права.
3. Міжнародні джерела міжнародного приватного права.
4. Джерела міжнародного приватного права в зарубіжних країнах.
5. Джерела міжнародного приватного права України.
6. Співвідношення міжнародного приватного права з іншими галузями права та місце в національній системі права.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародне приватне право, принципи міжнародного приватного права, іноземний елемент, приватноправові відносини, методи міжнародного приватного права, галузь права, система міжнародного приватного права, звичай.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Передумови зародження, формування та становлення міжнародного приватного права (МПрП). Поняття «міжнародного приватного права». Сфера дії МПрП. Поняття «правовідносин з іноземним елементом», об'єктивні передумови виникнення таких правовідносин а наслідки.

МПрП в Стародавньому світі: деякі паралелі із сучасним регулюванням. Значення латинської термінології в сучасному МПрП.

МПрП в Середні віки: італійська, голландська, французька теорії статутів. Відродження методу статутаріїв в сучасному регулюванні.

МПрП в XIX столітті: вчення Ф.К. фон Савіньї і його значення; італійська «національна» теорія; англо-американське право.

Новітні тенденції в МПрП. Українське МПрП до XIX століття, в XIX та XX століттях. Завдання МПрП в сучасній Україні. МПрП в загальній ретроспективі і перспективі.

Поняття, види та особливості джерел МПрП. Міжнародний договір: поняття, види та особливості. Універсальні та регіональні договори як джерела МПрП в Україні. Участь міжнародних організацій в формуванні МПрП.

Національне законодавство як джерело МПрП в Україні. Значення Конституції як

джерела МПрП України.

Міжнародний звичай як джерело МПрП. Поняття «м'якого права в МПрП». Підстави застосування міжнародного звичаю. Поняття та загальна характеристика *lex mercatoria*.

Судова і арбітражна практика як джерело МПрП. Роль рішень Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини у регулюванні відносин МПрП. Значення доктрини в МПрП України, її вихідні засади та характеристики.

Джерела МПрП в зарубіжних країнах.

Структура МПрП. Проблема визначення місця МПрП в правовій системі. Відмінність МПрП від міжнародного публічного права і національних галузей права. Завдання та тенденції розвитку МПрП.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Загальна характеристика механізмів правового регулювання в міжнародному приватному праві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Колізійний і матеріально-правовий методи правового регулювання.
2. Поняття, структура і види колізійних норм.
3. Типові колізійні прив'язки та сфера їх застосування в МПрП.
4. Колізії законів і їх види (просторові, інтерперсональні, інтертемпоральні).
5. Автономія волі сторін (*Lex voluntatis*): сутність, сфера застосування, межі і обмеження у застосуванні.
6. Принцип «найбільш тісного зв'язку» (*The Proper Law*), його значення в сучасному МПрП і форми прояву.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: методи правового регулювання, колізійна норма, структура колізійної норми, колізійний принцип, принцип «найбільш тісного зв'язку», автономія волі.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Колізійний і матеріально-правовий методи правового регулювання.

Поняття і значення колізійних норм. Структура колізійної норми. Види колізійних норм.

Типові колізійні прив'язки та сфера їх застосування в МПрП. Колізії законів і їх види (просторові, інтерперсональні і інтертемпоральні). Принцип «найбільш тісного зв'язку», його значення в сучасному колізійному праві і форми прояву. Принцип автономії волі сторін: сутність, відмінність від колізійної прив'язки, сфера застосування, межі і обмеження у застосуванні.

Семінарське заняття 3

Тема 4. Особливості застосування механізмів правового регулювання в МПрП

1. Питання для усного опитування та дискусії

2. Кваліфікація в міжнародному приватному праві. Способи подолання конфлікту кваліфікацій.
3. Зворотне відсилання та відсилання до права третьої держави: поняття, основні підходи щодо розуміння сутності.
4. Обхід закону в міжнародному приватному праві.

5. Застереження про публічний порядок.
6. Поняття, причини, зміст і мета уніфікації в міжнародному приватному праві.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: кваліфікація, застереження про публічний порядок, обхід закону, зворотне відсилання, відсилання до права третьої держави, уніфікація, гармонізація.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Колізії їх види, особливості в МПрП. Проблеми правової кваліфікації в МПрП. Первинна і вторинна кваліфікація. Способи подолання конфлікту кваліфікацій.

Підстави та порядок застосування іноземного права в Україні.

Зворотне відсилання: поняття, основні підходи щодо розуміння сутності. Шляхи подолання «негативних колізій».

Відсилання до права третьої держави і способи її подолання.

Обхід закону в МПрП. Обмеження застосування іноземного права: негативне та позитивне застереження про публічний порядок.

Поняття, причини, зміст і мета уніфікації в МПрП. Уніфікація в широкому та вузькому значенні. Міжнародні організації, які займаються практичними і науковими питаннями уніфікації МПрП, їх роль і спеціалізація. Форми уніфікації. Особливості уніфікації в різних регіонах світу.

Семінарське заняття 4

Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права

Питання для усного опитування та дискусії

1. Національний та інші режими в міжнародному приватному праві
2. Взаємність в міжнародному приватному праві: поняття, структура і види.
3. Фізичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права, їх види.
4. Особистий закон (lex personalis) фізичної особи та сфера його дії.
5. Юридичні особи як суб'єкти міжнародного приватного права. Способи визначення національної приналежності (Lex societatis) юридичної особи.
6. Держава як суб'єкт міжнародного приватного права.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: правові режими в міжнародному приватному праві, взаємність, реторсії, дієздатність, правосуб'єктність, особистий закон фізичної особи, юридичні особи, місце знаходження юридичної особи, імунітет держави, види імунітету держави, теорії імунітету держави.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Загальна характеристика особливостей правового статусу суб'єктів в МПрП. Національний режим, режим найбільшого сприяння, спеціальний режим.

Фізичні особи як суб'єкти МПрП. Колізійні критерії визначення особистого статусу фізичних осіб за правом України і правом іноземних держав. Сфера дії особистого закону фізичної особи.

Національний та інші режими в МПрП. Правоздатність іноземців в Україні. Дієздатність іноземців. Обмеження дієздатності, безвісна відсутність і оголошення померлим. Застосування права стосовно особистих немайнових прав, визнання безвісти відсутнім і оголошення померлим. Право на ім'я в колізійному аспекті.

Взаємність в МПрП: поняття і елементи. Матеріальна і формальна взаємність. Реторсії в МПрП: сутність та межі.

Юридичні особи як суб'єкти МПрП.

Поняття та колізійні критерії визначення «національності» юридичної особи: Представництва і філіали іноземних юридичних осіб.

Держава як суб'єкт МПрП. Імунітет іноземної держави та його види. Теорія «функціонального» імунітету держави та її власності. Теорія «абсолютного» імунітету держави і її власності.

Семінарське заняття 5

Тема 6. Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Інвестиції.

Питання для усного опитування та дискусії:

1. Особливості правового регулювання права власності та інших речових прав в законодавстві зарубіжних країн.
2. Критерії розмежування понять «рухоме» та «нерухоме» майно в законодавствах держав.
3. Загальні та спеціальні колізійні прив'язки речово-правових відносин та сфера їх дії.
4. Правове регулювання іноземних інвестицій.
5. Поняття, види і форми іноземних інвестицій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: власність, право власності, колізійний принцип, майно, рухоме майно, нерухоме майно, особистий закон власника, закон місцезнаходження речі, набувальна давність, іноземні інвестиції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Поняття права власності в різних правових системах. Зміст права власності, підстави набуття права власності. Види речей. Кваліфікація понять «рухоме» та «нерухоме» майно в різних країнах. Колізійне регулювання права власності та інших речових прав в МПрП. Закон місця знаходження речі як колізійний принцип МПрП. Сфера дії речового статуту.

Спеціальні колізійні прив'язки для окремих питань, пов'язаних з речово-правовими відносинами.

Правове регулювання іноземних інвестицій: поняття, форми і види інвестицій.

Семінарське заняття 6

Тема 9. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Передумови міжнародного спадкування та джерела його правового регулювання.
2. Правове регулювання спадкування за заповітом в праві зарубіжних країн.
3. Колізії законодавства при спадкуванні за законом.
4. Колізійне регулювання спадкових відносин.
5. Розщеплення та єдність спадкового статуту. Сфера дії спадкового статуту.
6. Колізійне регулювання набуття державою прав на спадкове майно.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: спадкування за законом, спадкування за заповітом, форма заповіту, спадкодавець, спадкоємці, тестаментоздітність, місце складення заповіту, місце проживання спадкодавця, черговість спадкування, спадковий статут, спадкова трансмісія, виморочне майно.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Передумови виникнення міжнародного спадкування. Міжнародно-правове та національне регулювання спадкових правовідносин.

Колізійне регулювання міжнародного спадкування. Колізійні прив'язки. Сфера дії спадкового статуту.

Матеріально-правове регулювання міжнародних спадкових правовідносин в Україні та іноземних державах. Спадкові права іноземців в Україні. Спадкові права громадян України за кордоном. Перехід майна у спадок державі, а також державним органам і громадським організаціям.

Семінарські заняття 7

Тема 7. Договірні правовідносини в міжнародному приватному праві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття зовнішньоекономічних договорів (контрактів).
2. Форма і зміст зовнішньоекономічних контрактів.
3. Види міжнародних зовнішньоекономічних контрактів та їх правове регулювання.
4. Колізійне регулювання договірних відносин в міжнародному приватному праві.
5. Віденська конвенція 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажу.
6. Принципи УНІДРУА. Міжнародні комерційні правила ІНКОТЕРМС.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: зовнішньоекономічний договір, контракт, сторона договору, місце укладення договору, зміст договору, оферта, акцепт,.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Джерела правового регулювання механізму вчинення правочинів в МПрП.

Поняття, види і особливості зовнішньоекономічних угод. Форма зовнішньоекономічного контракту. Колізійні питання зобов'язального права в МПрП. Сфера дії зобов'язального статуту. Автономія волі сторін та її межі. Право, застосовуване до форми контракту.

Уніфіковані норми щодо міжнародної купівлі-продажу. Віденська конвенція 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажу. Принципи УНІДРУА. ІНКОТЕРМС: поняття і правила застосування.

Семінарське заняття 8
Тема 8. Позадовговірні зобов'язання
в міжнародному приватному праві.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Основні види позадовговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.
2. Колізійне регулювання позадовговірних зобов'язань в праві України та зарубіжних країн.
3. Колізійне регулювання деліктних зобов'язань в праві України та зарубіжних країн.
4. Умови відшкодування шкоди завданої в праві зарубіжних країн.
5. Уніфіковані норми щодо правового регулювання недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: недоговірні зобов'язання, деліктні зобов'язання, завдання шкоди, протиправність діяння, місце завдання шкоди, місце настання шкідливих наслідків, моральна шкода, безпідставне збагачення, ведення чужих справ без доручення, відшкодування шкоди.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Види недоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві. Колізійне регулювання недоговірних зобов'язань. Колізійне регулювання деліктних зобов'язань в праві України та зарубіжних країн. Сфера деліктного статуту.

Колізійні питання відносин з безпідставного збагачення в праві України і іноземних держав. Сфера застосовуваного статуту до таких правовідносин.

Колізійне регулювання відносин із ведення чужих справ без доручення в праві України та іноземних держав. Колізійне регулювання зобов'язань з відшкодування шкоди. Умови відшкодування шкоди в зарубіжних країнах. Уніфіковані джерела правового регулювання недоговірних зобов'язань.

Семінарське заняття 9
Тема 10. Сімейні правовідносини
в міжнародному приватному праві

Питання для усного опитування та дискусії

1. Поняття шлюбу та матеріальні умови вступу в шлюб в законодавствах зарубіжних країн.
2. Формальні умови вступу в шлюб в зарубіжних країнах.
3. Колізійно-правове регулювання сімейних відносин в праві України та іноземних держав.
4. Правове регулювання розірвання шлюбу в МПрП.
5. Колізійне регулювання міжнародного усиновлення. Уніфіковані джерела правового регулювання міжнародного усиновлення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: сім'я, шлюб, формальні умови вступу в шлюб, матеріальні умови вступу в шлюб, шлюбний вік, форма укладення шлюбу, заручини, особисті немайнові відносини подружжя, майнові відносини подружжя, правовий режим майна подружжя, шлюбний договір, полігамія, розірвання шлюбу, опіка, піклування, усиновлення.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Шлюб в міжнародних відносинах. Матеріальні умови вступу в шлюб. Формальні умови вступу в шлюб. Укладення шлюбу українських громадян з іноземцями. Укладення шлюбу українських громадян з іноземцями за кордоном. Колізійно-правове регулювання сімейних відносин в праві України та іноземних держав.

Консульські шлюби. Розірвання шлюбу. Визнання в Україні шлюбів укладених за кордоном. Недійсність шлюбу.

Міжнародне усиновлення. Міжнародні конвенції з питань усиновлення. Колізійні питання усиновлення. Порядок усиновлення.

Семінарське заняття 10

Тема 11. Основні положення міжнародного цивільного процесу.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Питання міжнародної підсудності справ з іноземним елементом.
2. Особливості участі іноземних осіб у цивільному процесі, їх процесуальна правосуб'єктність.
3. Доказування у справах з участю іноземного елемента.
4. Виконання судових доручень по забезпеченню доказів.
5. Визнання і виконання рішень іноземних судів у справах з іноземним елементом.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: міжнародна підсудність, процесуальна правосуб'єктність, апостилювання, визнання документів, доказування, комерційний арбітраж/

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах: Міжнародна підсудність справ з іноземним елементом. Особливості участі іноземних осіб у цивільному процесі, їх процесуальна правосуб'єктність. Доказування у справах з участю іноземного елемента. Апостилювання документів виданих в іноземній державі. Виконання судових доручень по забезпеченню доказів.

Визнання і виконання рішень іноземних судів у справах з іноземним елементом.

Особливості розгляду справ в міжнародному комерційному арбітражі. Види міжнародних комерційних арбітражів. Визнання та виконання міжнародних арбітражних рішень.

1.4. Самостійна робота студентів

Блок завдань (БЗ) № 1

**Тема 1.2 Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет і методи міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права.
(виконується на семінар № 1)**

Завдання 1. З'ясувати критерії розмежування міжнародного приватного права від міжнародного публічного права.

Завдання 2. Навести аргументи або заперечення щодо визнання міжнародного приватного права самостійною галуззю права/

Завдання 2. З'ясувати поняття, історію становлення і значення *lex mercatoria*, як джерела міжнародного приватного права.

Завдання 4. З'ясувати доктринальні підходи до розміщення колізійних норм в законодавствах держав.

Блок завдань (БЗ) № 2

**Тема 3. Загальна характеристика механізмів правового регулювання у міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 2)**

Завдання 1. Віднайти кожен з різновидів колізійних норм в національних та міжнародних нормативно-правових актах.

Завдання 2. З'ясувати поняття “кумуляції” та “розщеплення” колізійних прив'язок, навести приклади.

Блок завдань (БЗ) № 3

**Тема 4. Особливості застосування механізмів правового регулювання у міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 3)**

Завдання 1. Скласти схему стадій правозастосування у міжнародному приватному праві.

Завдання 2. Підготувати інформацію про діяльність міжнародних центрів уніфікації норм МПрП.

Блок завдань (БЗ) № 4

**Тема 5. Суб'єкти міжнародного приватного права
(виконується на семінар № 4)**

Завдання 1. Визначити віковий ценз набуття повної цивільної дієздатності в зарубіжних країнах.

Завдання 2. З'ясувати особливості правового становища українських біженців в одній з зарубіжних країн.

Блок завдань (БЗ) № 5

**Тема 6. Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Інвестиції
(виконується на семінар № 5)**

Завдання 1. Визначити особливості колізійного регулювання правового режиму майна що перебуває в дорозі в законодавствах різних держав.

Завдання 2. Визначити особливості правового регулювання строків набувальної давності в зарубіжних країнах.

Блок завдань (БЗ) № 6

**Тема 7. Договірні правовідносини в міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 6)**

Завдання 1. Проаналізувати співвідношення понять «договір у міжнародному приватному праві» та «зовнішньоекономічна контракт».

Завдання 2. З'ясувати які форми зовнішньоекономічних договорів передбачена законодавством різних країн ?

Завдання 3. Охарактеризувати правові проблеми вибору права щодо щодо різних частин правочину.

Блок завдань (БЗ) № 7

**Тема 8. Позадоговірні зобов'язання
в міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 7)**

Завдання 1. З'ясувати особливості визначення права, яке підлягає застосуванню при порушенні особистих немайнових прав.

Завдання 2. З'ясувати особливості визначення розміру моральної школи в праві зарубіжних країн.

Блок завдань (БЗ) № 8

**Тема 9. Спадкові правовідносини
в міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 8)**

Завдання 1. З'ясувати особливості правового регулювання питань спадкування спадкування в договорах про правову допомогу за участю України.

Блок завдань (БЗ) № 9

**Тема 10. Сімейні правовідносини
в міжнародному приватному праві
(виконується на семінар № 9)**

Завдання 1. Проаналізувати особливості розірвання шлюбу за правом зарубіжних країн.

Завдання 2. З'ясувати порядок усиновлення українських дітей іноземцями.

Блок завдань (БЗ) № 10

**Тема 11, 12 Правове регулювання
міжнародних трудових відносин. Основні положення
міжнародного цивільного процесу.
(виконується на семінар № 10)**

Завдання 1. З'ясувати підсудність цивільних справ з іноземним елементом про визначення місця проживання дитини.

Завдання 2. З'ясувати на яких документах проставляє апостиль Міністерство закордонних справ України.

1.4.2. Вимоги до виконання та оформлення студентами самостійної роботи

Самостійною роботою є завдання, яке виконується кожним студентом індивідуально. Для студентів денної форми навчання воно виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Самостійна робота виконується усіма студентами під методичним керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі. Це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Самостійна робота кожним студентом здійснюється протягом семестру або у письмовому вигляді, або в електронному варіанті (за вимогою викладача).

Самостійна робота у письмовому вигляді здійснюється на аркушах А-4, які послідовно вкладаються папку зі скорозшивателем (без файлів!). Робота починається з титульного аркуша. Нумерація аркушів роботи починається з титульного аркуша. Номер на титульному аркуші не проставляється. Титульний аркуш оформляється за зразком 1.

Другим аркушем у папці є Зміст, у якому зазначається вид робіт та в окремій колонці – сторінка папки, на якій розташоване відповідне виконане студентом завдання. Зміст оформляється за зразком 2.

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Зверху кожної сторінки у колонтитулі повинно бути зазначено на назву теми.

Самостійна робота в електронному вигляді здійснюється у строки визначені викладачем. Виконані завдання прикріплюють у google class. Посилання на приєднання до google class студенти отримують на початку навчального семестру.

Самостійну роботу по кожній темі студент обов'язково повинен виконати на семінар з відповідної теми, на якій завдання оцінюється викладачем. Якщо завдання не виконане студентом, викладач у той же день виставляє 0 балів. Якщо по одній темі проводиться декілька семінарів, самостійна робота виконується на перший з них, якщо інше не зазначене в самому завданні.

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра цивільного права та процесу**

**Навчальна дисципліна:
МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО**

Самостійна робота

Виконала:
Кульчицький Петро Федорович

студентка 4 курсу
юридичного факультету
Василишина Діана Дмитрівна

Перевірила:
Анікіна Галина Володимирівна

кандидат юридичних наук,
доцент

**Хмельницький
2024**

ЗМІСТ

<i>№ теми n/n</i>	<i>Тема/Суть завдання</i>	<i>сторінка</i>	<i>Оцінка, підпис викладача</i>
1.	Тема 1,2 Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет і методи міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права.	C.2	
	Завдання 1. З'ясувати критерії розмежування міжнародного приватного права від міжнародного публічного права.		
	Завдання 2. Навести аргументи або заперечення щодо визнання міжнародного приватного права самостійною галуззю права/		
	Завдання 2. З'ясувати поняття, історію становлення і значення <i>lex mercatoria</i> , як джерела міжнародного приватного права.		
	Завдання 4. З'ясувати доктринальні підходи до розміщення колізійних норм в законодавствах держав.		
2.	Тема 3. Загальна характеристика механізмів правового регулювання у міжнародному приватному праві	C.5	
	Завдання 1. Віднайти кожен з різновидів колізійних норм в національних та міжнародних нормативно-правових актах		
	Завдання 2. З'ясувати поняття “кумуляції” та “розщеплення” колізійних прив'язок, навести приклади.		

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Передумови зародження, формування та становлення міжнародного приватного права (МПрП).
2. Поняття «міжнародне приватне право».
3. Поняття «правовідносин з іноземним елементом».
4. Об'єктивні передумови виникнення правовідносин з іноземним елементом та їх наслідки.
5. Правова природа методів правового регулювання в МПрП.
6. Поняття і сутність колізійного методу правового регулювання.
7. Зміст матеріального методу правового регулювання в МПрП.
8. Проблема визначення місця МПрП в правовій системі.
9. Відмінність МПрП від міжнародного публічного права і національних галузей права.
10. Завдання та тенденції розвитку сучасного МПрП.
11. Міжнародне приватне право в Стародавньому світі.
12. Значення латинської термінології в сучасному міжнародному приватному праві.

13. Міжнародне приватне право в Середні віки: італійська, голландська, французька теорії статутів.
14. Відродження методу статутаріїв в сучасному регулюванні приватноправових відносин з іноземним елементом.
15. Революційні перетворення у сфері міжнародного приватного права у США в 19 ст.
16. Формування і розвиток міжнародного приватного права в Україні.
17. Сучасний стан правового регулювання МПрП в Україні: досягнення та перспективи розвитку.
18. Поняття, види та особливості джерел МПрП.
19. Міжнародний договір: поняття, види та особливості.
20. Універсальні та регіональні договори як джерела МПрП в Україні.
21. Участь міжнародних організацій в формуванні МПрП.
22. Національне законодавство як джерело МПрП в Україні.
23. Значення Конституції як джерела МПрП України.
24. Міжнародний звичай як джерело МПрП.
25. Поняття «м'якого права в МПрП».
26. Підстави застосування міжнародного звичаю.
27. Поняття та загальна характеристика *lex mercatoria*.
28. Судова практика як джерело МПрП.
29. Арбітражна практика як джерело МПрП.
30. Роль рішень Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини у регулюванні відносин МПрП.
31. Значення доктрини в МПрП України, її вихідні засади та характеристики.
32. Джерела МПрП в зарубіжних країнах.
33. Колізії законів і їх види (просторові, інтерперсональні і інтертемпоральні).
34. «Приховані» та «дійсні» колізії законів.
35. Поняття і значення колізійних норм.
36. Структура колізійної норми.
37. Види колізійних норм.
38. Функції колізійних норм, їх природа і співвідношення з нормами інших галузей права.
39. Значення поділу колізійних норм на «гнучкі» та «жорсткі».
40. Типові колізійні прив'язки та сфера їх застосування в МПрП.
41. Принцип «найбільш тісного зв'язку», його значення в сучасному колізійному праві і форми прояву.
42. Принцип автономії волі сторін: сутність, відмінність від колізійної прив'язки, сфера застосування, межі і обмеження у застосуванні.
43. Проблеми правової кваліфікації в МПрП.
44. Первинна і вторинна кваліфікація в МПрП.
45. Способи подолання «конфлікту кваліфікацій».
46. Підстави та порядок застосування іноземного права в Україні.
47. Обмеження застосування іноземного права: негативне та позитивне застереження про публічний порядок.
48. Обхід закону в МПрП.
49. Зворотня відсилка: поняття, основні підходи щодо розуміння сутності.
50. Поняття та шляхи подолання «колізії колізій».
51. Відсилка до права третьої держави і способи її подолання.
52. Імперативні норми та їх сутність в МПрП.
53. Феномен світового процесу внутрішньонаціональної кодифікації МПрП, його сутність та значення.
54. Види кодифікації МПрП та характерні їх особливості.
55. Поняття, причини, зміст і мета уніфікації в МПрП.
56. Уніфікація в широкому та вузькому значенні. Форми уніфікації.
57. Міжнародні організації, які займаються практичними і науковими питаннями уніфікації МПрП, їх роль і спеціалізація.

58. Особливості уніфікації в різних регіонах світу.
59. Проблеми уніфікації регулювання МПрП в рамках СНД.
60. Колізійні критерії визначення особистого статусу фізичних осіб за правом України і правом іноземних держав.
61. Сфера дії особистого статусу.
62. Національний та інші режими в МПрП.
63. Правоздатність іноземців в Україні.
64. Дієздатність іноземців.
65. Обмеження дієздатності, безвісна відсутність і оголошення померлим в колізійному праві України.
66. Застосування права стосовно особистих немайнових прав, визнання безвісти відсутнім і оголошення померлим.
67. Взаємність в МПрП: поняття і елементи.
68. Матеріальна і формальна взаємність. Реторсії в МПрП: сутність та межі.
69. Джерела правового регулювання становища юридичних осіб в МПрП України та іноземних держав.
70. Поняття та колізійні критерії визначення особистого статусу юридичної особи.
71. «Національність» юридичної особи: поняття, доктрини.
72. Іноземні юридичні особи в Україні загальний правовий режим.
73. Порядок здійснення та умови зайняття підприємницькою діяльністю іноземцями в Україні.
74. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності іноземних юридичних осіб в Україні.
75. Представництва і філії іноземних юридичних осіб.
76. Національні юридичні особи за кордоном.
77. Цивільна правоздатність національних юридичних осіб за кордоном.
78. Принцип роздільної відповідальності держави та юридичних осіб.
79. Правовий статус підприємств з іноземними інвестиціями на території України.
80. Транснаціональні корпорації в МПрП.
81. Види участі держави в обороті.
82. Імунітет іноземної держави та його види.
83. Теорія «функціонального» імунітету держави та її власності.
84. Теорія «абсолютного» імунітету держави і її власності.
85. Проблеми імунітету України та її власності за кордоном.
86. Правове становище міжнародних організацій в МПрП.
87. Колізійне регулювання права власності та інших речових прав в МПрП.
88. Закон місця знаходження речі як колізійний принцип МПрП.
89. Спеціальні колізійні прив'язки для окремих питань, пов'язаних з речово-правовими відносинами.
90. Матеріально-правове регулювання права власності в МПрП.
91. Кваліфікація понять «рухоме» та «нерухоме» майно в різних країнах.
92. Право власності на валютні цінності в МПрП.
93. Правове регулювання іноземних інвестицій: поняття, форми і види інвестицій.
94. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні та за кордоном.
95. Суб'єкти інвестиційної діяльності.
96. Обмеження і стимулювання інвестиційної діяльності.
97. Захист іноземних інвестицій міжнародними договорами.
98. Вільні економічні зони та іноземні інвестиції.
99. Поняття та порядок здійснення підприємницької діяльності в офшорних зонах.
100. Порядок управління та розпорядження власністю України та фізичних і юридичних осіб, яка знаходиться за кордоном.
101. Імунітет власності іноземної держави.
102. Проблеми захисту права власності на культурні цінності.
103. Правове регулювання переміщення культурних цінностей та операцій з ними в Україні.

104. Джерела правового регулювання механізму вчинення правочинів в МПрП.
105. Поняття, види і особливості зовнішньоекономічних контрактів.
106. Форма, порядок підписання і строк дії зовнішньоекономічних договорів (контрактів) в Україні.
107. Колізійні питання зобов'язального права в МПрП.
108. Сфера дії зобов'язального статуту.
109. Право, застосовуване до форми та змісту угод і договорів.
110. Уніфіковані норми щодо міжнародної купівлі-продажу.
111. Віденська конвенція 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажу.
112. Гаазька конвенція 1986 р. про право застосовуване до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів.
113. Принципи УНІДРУА.
114. ІНКОТЕРМС: поняття і правила застосування.
115. Позовна давність в міжнародному приватному праві.
116. Поняття та види міжнародних перевезень.
117. Колізійні питання міжнародних перевезень.
118. Залізничні та автомобільні перевезення: міжнародне та національно-правове регулювання.
119. Повітряні і морські перевезення: міжнародне і національно-правове регулювання.
120. Правила про межі відповідальності перевізників.
121. Інтернет та питання укладення угод і договорів в міжнародному цивільному та торговому обороті.
122. Поняття та види міжнародних розрахункових відносин.
123. Основні форми розрахунків в МПрП.
124. Особливості використання банківських гарантій в міжнародному обороті.
125. Специфіка використання векселя і чеку в міжнародному торговому обороті.
126. Акредитив в міжнародних відносинах: поняття, механізм, види.
127. Інкасо: поняття, механізм здійснення.
128. Система валютних розрахунків в МПрП.
129. Найбільш часто використовувані валютні умови у зовнішньоекономічних договорах.
130. Колізійне регулювання деліктних зобов'язань в праві України та зарубіжних країн.
131. Сфера дії деліктного статуту.
132. Специфіка регулювання деліктних зобов'язань в англо-американській системі права.
133. Особливості матеріально-правового регулювання деліктних правовідносин з іноземним елементом в Україні.
134. Міжнародні договори в сфері правового регулювання деліктних зобов'язань.
135. Колізійні питання відносин з безпідставного збагачення в праві України і іноземних держав.
136. Колізійне регулювання відносин із ведення чужих справ без доручення в праві України та іноземних держав.
137. Передумови виникнення міжнародного спадкування.
138. Міжнародно-правове та національне регулювання спадкових правовідносин.
139. Колізійне регулювання міжнародного спадкування.
140. Колізійні прив'язки спадкування. Сфера дії спадкового статуту.
141. Матеріально-правове регулювання міжнародних спадкових правовідносин в Україні та іноземних державах.
142. Спадкові права іноземців в Україні.
143. Спадкові права громадян України за кордоном.
144. Положення договорів про правову допомогу та консульських угод щодо спадкування.
145. Перехід майна у спадок державі, а також державним органам і громадським організаціям.
146. Колізійно-правове регулювання сімейних відносин в праві України та іноземних держав.
147. Шлюб в міжнародних відносинах.

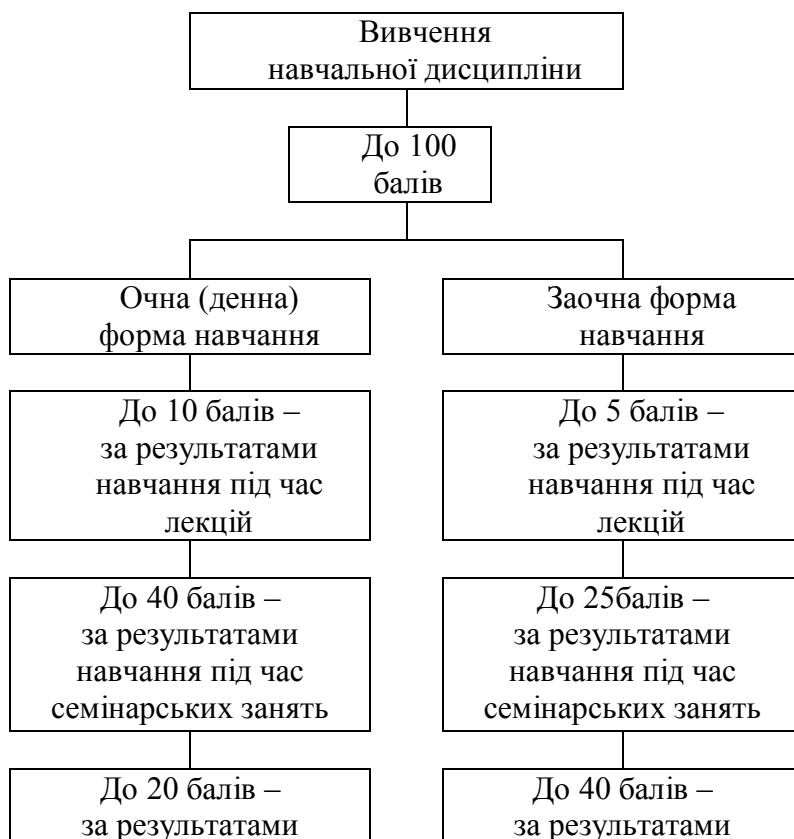
148. Укладення шлюбу українських громадян з іноземцями за кордоном.
149. Консульські шлюби.
150. Розірвання шлюбу.
151. Визнання в Україні шлюбів укладених за кордоном.
152. Недійсність шлюбу.
153. Міжнародне усиновлення (удочеріння).
154. Міжнародні конвенції з питань усиновлення.
155. Колізійні питання усиновлення.
156. Порядок усиновлення.
157. Опіка і піклування: загальні вимоги і колізійні прив'язки.
158. Положення консульські конвенцій України та Конвенції про правову допомогу країн СНД з питань опіки і піклування.
159. Передумови виникнення міжнародних трудових відносин.
160. Діяльність і конвенції Міжнародної організації праці.
161. Трудові права іноземців в Україні: контракт з українською організацією і відрядження.
162. Обмеження працездатності іноземців в Україні.
163. Робота на спільних підприємствах в міжнародних організаціях.
164. Трудові права українських громадян за кордоном: контракт з іноземною організацією і відрядження.

1.5.2. Приклад екзаменаційного білету

1. . Поняття правовідносин з іноземним елементом.
2. Колізійне регулювання форми зовнішньоекономічних договорів (контрактів).
3. Передумови виникнення міжнародного спадкування.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом															
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1.	Денна	15	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65	0,65

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 10 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Обсяг балів, здобутих студентом за **самостійну роботу**, обчислюється за сумою балів, здобутих за виконання кожного із цих завдань у таких межах:

Загальна кількість балів за самостійну роботу за семестр	Кількість блоків завдань (БЗ) за семестр	Макс. кількість балів за кожну тему
20	10	2

3. Рекомендовані джерела

3.1. Основні джерела:

1. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року №2709. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
3. Васильченко В.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право» К. : Істина, 2007. 200 с.
4. Визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних комерційних арбітражів: компендіум; за заг. ред. В.В. Комарова. Харків: Право, 2020. 668 с.
5. Вишновецька С. В., Корнєєв Ю. В. Міжнародне приватне право: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 164 с.

6. Довгерт А. Міжнародне приватне право: зміна концепції. Київ : Алерта, 2024. 256 с.
7. Мирошниченко В. О. Міжнародне приватне право в схемах і визначеннях. навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 152 с.
8. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / В. А. Бігун, Є. М. Білоусов, І. М. Жуков ; за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Х. : Право, 2015. 320 с.
9. Міжнародне приватне право. Загальна частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. К.: Алерта, 2012. 376 с. URL : https://pidru4niki.com/1999040547987/pravo/mizhнародne_privatne_pravo
10. Міжнародне приватне право. науково-практичний коментар Закону / За ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. 352 с.
11. Міжнародне приватне право. Особлива частина: підручник / за ред. А. С. Довгерта і В. І. Кисіля. К.: Алерта, 2013. 582 с.
12. Міжнародне приватне право: навч. посібник / За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. К., Юрінком Інтер, 2005. 368 с.
13. Міжнародне приватне право: навчальний посібник / за ред. Ю.Ф. Іванова. Київ: Алерта, 2018. 390 с.
14. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. Х. : Право, 2012. URL : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/213/1/I_Priv_Pravo.pdf
15. Міжнародне приватне право: підручник / Є.М. Білоусов, І.М. Жуков, В.В. Комаров, І.В. Яковюк та ін. ; за ред. Є.М. Білоусова, І.В. Яковюка. Харків: Право, 2020. 408 с.
16. Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права: ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
17. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. 2-е вид., змін. та допов. К. : КНТ, 2010. 344 с.
18. Том 13 Великої української юридичної енциклопедії: Міжнародне приватне право; за ред. проф. А. С. Довгерта. Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 864 с.
19. Фединяк Г. С., Фединяк Л. С. Міжнародне приватне право: підручник. Вид. 8- ме, переробл. і допов. К.: Алерта, 2021. 524 с.
20. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Рекодифікації цивільного законодавства в контексті інтеграції України у правовий простір ЄС. *Часопис цивілістики*. 2019. Вип. 34. С. 6–10.
21. Чубарев В. Л. Міжнародне приватне право: підручник. К. : Атіка, 2006. 608 с.

3.2. Допоміжні джерела:

Тема 1,2. . Історія становлення міжнародного приватного права. Поняття, предмет міжнародного приватного права. Джерела міжнародного приватного права.

1. Анакіна Т. М. Судовий прецедент у праві Європейського Союзу: дис. ... канд. юрид. наук : 12. 00. 11. Харків, 2009. 231 с.
2. Андрусів Л. Теоретико-правові засади системи нормативно-правових актів. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 128–131.
3. Аракелян М. Р., Василенко М. Д. Право Європейського Союзу : підручник. О. : Фенікс, 2012. 390 с.
4. Баймуратов М. О., Чернолуцький Р. В. Міжнародне приватне (колізійне) право України: правосуб'єктність осіб (теоретико-методологічні аспекти): моногр, Суми: Унів. кн., 2009. 252 с.
5. Бірюкова А. Г. Правова природа звичаю ділового обороту як джерела цивільного права. *Порівняльно-аналітичне право: електрон, наук, фахове вид.* 2018. № 3. С. 102–104.

6. Блажівська Н.Є Теоретико-методологічні та прикладні засади застосування практики ЄСПЛ при захисті майнових прав : автореф. дис ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Тернопіль, 2020. 36 с.
7. Блащук Т. В. Джерела правового регулювання договірних відносин: теоретико-правовий аспект. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Право». 2013. №1 (7). URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n1/13btvtpa.pdf>.
8. Борщевський І. В. Правовий звичай як джерело сучасного права в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. Вип. 5. С. 3–6.
9. Борщевський І. В. Судова практика як джерело права в Україні. *Наука і правоохорона*. 2014. № 2. С. 71–77.
10. Боярська З. І. Міжнародне комерційне право : навч. посібн. К. : КНЕУ, 2001. 143 с.
11. Васильєв С. В. Поняття та складові системи джерел цивільного процесуального права України. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія «Право». 2013. Випуск 14. С. 192–196.
12. Ватрас В. А. Джерела сімейного права: проблеми теорії та практики : монографія. Хмельницький: видавництво ТОВ «Поліграфіст-3», 2020. 824 с.
13. Вишновецька С. В., Корнєєв Ю. В. Міжнародне приватне право: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2019. 164 с.
14. Віденська конвенція про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21.03.1986 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_a04.
15. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. *Міжнародне співробітництво України у правовій сфері*: Зб. Міжнародних документів / упоряд. В. Дріжчаний, О. Павличко, О. Ушанський. Харків : Фоліо, 1998. 455 с.
16. Галущенко Г. В. Особливості колізійних норм міжнародних договорів України про правову допомогу. Держава і право: *Збірник наукових праць; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*. 2000. № 5. С. 362–365.
17. Грамацький Е. М. Євроінтеграційні процеси та міжнародне приватне право: окремі аспекти. *Часопис Київського університету права*. 2020. №3. С.357-361.
18. Грамацький Е. М. Рекодифікація цивільного законодавства України та міжнародне приватне право: до питань перспектив. *Часопис Київського університету права*. 2021. №1. С.177-181.
19. Гринько С.Д. Вплив звичаїв на регулювання сімейно-правових відносин. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 6. С. 42-44. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2021/12.pdf DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-6/10>
20. Гриняк А. Б., Проценко В. В. Звичай як джерело правового регулювання договірних відносин. *Приватне право і підприємництво*. 2015. Вип. 14. С. 98–102.
21. Гриняк А. Типові та примірні договори як джерела правового регулювання підрядних договірних відносин. *Юридична Україна*. № 7. 2012. С. 43–46.
22. Грінченко О. О. ЄС як особливий суб'єкт міжнародного права. *Європейське право та порівняльне правознавство*: зб. статей / За ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Гриценка, О. В. Кресіна; упор. О. В. Кресін, О. Д. Рожко. Київ Шамборі : Логос, 2010. 588 с.
23. Дашковська О. Р. Судовий прецедент і судова практика як джерела права. *Вісник Акад. прав. наук України*. 2011. № 1. С. 34–41.
24. Довгерт А. С. Доктрина міжнародного приватного права в Україні на зламі століть. *Право України*. 2020. № 6. С. 13-40.
25. Довгерт А. С. Наука міжнародного приватного права в незалежній Україні (1991-2012pp). *Право України*. 2013. № 7. С. 12-25.
26. Дрішлюк А. І. Норми моралі в системі джерел цивільного права України. *Приватне право та підприємництво*. Вип. 13. 2014. С. 35–38.

27. Дрішлюк А. І. Про визначення місця судового прецеденту в системі джерел цивільного права України. *Університетські наукові записки: Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2005. № 3. С. 72–75.
28. Задорожна С. Поняття, генетична основа та система принципів міжнародного приватного права. *Право України*. 2013. № 7. С. 34–47.
29. Качур В. О. До розуміння та визначення поняття «джерела права». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 6–1. Т. 1. С. 36–39.
30. Ковальова Ю. В. Джерела права: багатоманітність наукового розуміння та єдність сутності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Серія ПРАВО. Випуск 31. Том 1. С. 10–13.
31. Кодекс торговельного мореплавства України. *Відомості Верховної ради України*. 1995. № 47. Ст. 349.
32. Корнева П. М. Правові та соціальні гарантії громадян України в аспекті міжнародного приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №7. С. 129–131. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/27.pdf
33. Луць Л. Конституційно-правовий механізм взаємодії норм міжнародного та національного права: деякі теоретичні аспекти. URL: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=298>.
34. Луць Л. Перспективи становлення судового прецеденту як джерела права України. *Вісник Центру суддівських студій*. 2006. № 6. С. 9–15.
35. Луцький Р. П. Ієрархічність правових джерел (нормативних актів) як відображення буття позитивного права. *Часопис Київського університету права*. № 2. 2012. С. 18–21.
36. Мазур М. В. Судова практика як джерело права: проблема визначення поняття. *Форум права*. 2011. № 3. С. 493–497.
37. Майданик Р. А. Джерела цивільного права України: поняття, система, види. *Право України*. 2013. № 5. С. 294–309.
38. Майданик Р. А. Правовий звичай як джерело цивільного права. URL: <http://www.actio.com.ua/ru/publ-katc/pravovii-zvichai-iak-dzherelo-tciv-lnogoprava>.
39. Мережко О. О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права. Київ: Юстініан, 2010. 320 с.
40. Міжнародне приватне право: теоретичні аспекти правового регулювання / А. А. Степанюк; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Х. : Майдан, 2005. 200 с.
41. Нариси з міжнародного приватного права; за ред. А.С. Довгєрта, О.М. Бірюкова. Київ: Алерта. 2014. 324 с.
42. Панченко С. В. Звичай як джерело цивільного договірної права. *Наукові записки*. Серія : Право. Випуск 7. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2019. С. 29–35.
43. Панченко С. В. Значення норм моралі як джерела цивільного договірної права. *Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової конференції «Вісімнадцяті осінні юридичні читання»* (м. Хмельницький, 25 жовтня 2019 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. С. 281–284.
44. Панченко С. В. Поняття міжнародного договору як джерела цивільного права. *Римське право у світлі сучасної методології гуманітарного знання: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Хмельницький, 29 травня 2020 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 83–87.
45. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23 червня 2005 року №2709. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
46. Семенов І. В. Застосування матеріального права декількох країн і концепція *derecage*. *Право України*. 2016. № 5. С. 78–81.
47. Яковюк І. Система джерел права європейського союзу: загальна характеристика.

Тема 3,4 Загальна характеристика механізмів правового регулювання в міжнародному приватному праві. Особливості застосування механізмів правового регулювання в міжнародному приватному праві.

1. Landolt P. Arbitrators' Initiatives to Obtain Factual and Legal Evidence. *Arbitration International*. 2012. № 28. P. 178-199.
2. Latynskyi M. The mechanism of application of the reservation on public order as the bases of refusal in recognition and execution of foreign judicial and arbitration decisions: introduction to problems. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. № 4. С. 207–212.
3. Matvieieva A., Sushch O. Modern problems of international private law. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 132-134. URL: http://lsej.org.ua/7_2022/28.pdf.
4. Балдинюк В. В. Сучасні підходи до вирішення колізій (віднайдення найбільш тісного зв'язку) з огляду на проблему зворотнього відсилання в міжнародному приватному праві. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/pravo/article/view/4092/3731.
5. Гринько С.Д., Костяшкін І.О. Публічний порядок та його роль у сучасному цивільному праві. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2021 № 51. С. 76-80. URL: <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc51/17.pdf> DOI <https://doi.org/10.32841/2307-1745.2021.51.15>
6. Зверев Є. О. Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика : дисертація канд. юрид. наук: 12.00.01. К. 2015. 227 с.
7. Кисіль, В. І. Засоби вирішення специфічних колізій у міжнародному приватному праві. URL: apir.iir.edu.ua/index.php/apmv/article/view/438/403.
8. Латинський М. Е. Виникнення і розвиток вчення про публічний порядок у англо-американській та континентальній правовій традиціях. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 51. Том 1. С. 100–104.
9. Латинський М. Е. Механізм застосування застереження про публічний порядок як підстави обмеження застосування іноземного права в міжнародному приватному праві. *Університетські наукові записки*. 2020. №5 (77). С. 74–88.
10. Латинський М. Е. Поняття «основи правопорядку» в сучасному міжнародному приватному праві. *Актуальні проблеми юридичної науки : збірник тез Міжнародної наукової конференції «Сімнадцяті осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 19-20 жовтня 2018 року)*. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2018. С. 238-241. 262 с.
11. Латинський М. Е. Публічний порядок як комплексна категорія і сучасному міжнародному приватному праві. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 4. С. 24–29.
12. Латинський М. Е. Публічний порядок як підстава відмови у виконанні рішень іноземних судів. *Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів : зб. наук. пр. / за ред. Ю.В.Білоусова*. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2019. С. 38-46. 300 с.
13. Перестюк Н. Правова кваліфікація у міжнародному приватному праві: удосконалення теоретичних і практичних підходів в Україні. *Право України*. 2020. № 6. С. 54-81.
14. Чевичалова Ж., Ковтун В. Гармонізація законодавства України та законодавства Європейського Союзу у сфері протидії легалізації доходів, отриманих внаслідок незаконної діяльності. *Law. State. Technology*. Випуск 1 за 2022 рік. С. 136-143.
15. Шуміло І. (2024). актуальні виклики сучасності у міжнародному приватному праві. *Вісник Кримінологічної асоціації України*, 32(2), 564–571. URL: <https://doi.org/10.32631/vca.2024.2.41>

16. Шульга А. М. Обхід закону як вид зловживання правом. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2010. № 3. С. 11–20.
17. Балдинюк В.В. Питання обходу закону в кодифікаційних актах з міжнародного приватного права. Підприємництво, господарство і право. 2007. № 5. С. 28–30.
18. Щодо питання обходу закону в міжнародному приватному праві. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. 2020. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_1/17.pdf. 11. Про практику розгляду судами корпоративн

Тема 5,6 Суб'єкти міжнародного приватного права. Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві. Інвестиції.

1. Lukianov D.V., Shumilo I.A., & Lukan M.O. (2020). Conflict of law regulation in cross-border copyright inheritance. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 27(2), 49-66.
2. Matvieieva A. V., Yerofyeyenko L. V. The role and importance of the functions of economic procedural law. *Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць*, Випуск 93. 2022, С. 30-37 : URL: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27334>.
3. Nischymna S., Shkliar S., Nesterovych V., Shumilo I. Deofshorization as an Instrument of Financial Security of the State: *Legal Aspect. Journal of Security and 38 Sustainability Issues*. Volume 10. Number 2 (December, (online) 2020) URL: [http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2\(11\)](http://doi.org/10.9770/jssi.2020.10.2(11))
4. Panchenko V. International aspects of the legal adjusting of sphere of transfrontal bankruptcies. *Modern aspects of science: 22- th volume of the international collective monograph*. Gzech Republic, 2022. - P. 369 - 380.
5. Panchenko V. Questions of legal definiteness of category is a «center of basic interests» in matters about transfrontal bankruptcies. *Polish journal of science*. № 53 (2022). P. 58 - 61.
6. Анікіна Г. В. Позасудовий захист корпоративних прав міноритарних акціонерів за правом України та Європейського союзу. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. №3. С. 44-50. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2021/11/PAP-3_2020-Ost.pdf
7. Анікіна Г. В. Захист права на честь та гідність фізичної особи, порушених у мережі «інтернет». *Соціально-правові студії*. 2020. Випуск 1 (7). С. 54-63. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2888/1/%D0%A1%D0%9F%D0%A1_1%287%29_2020_online.pdf
8. Виговський О. І. Концептуальні засади вирішення колізій у сфері міжнародного речового права. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 5. С. 66–71.
9. Гринько С. Д., Сердечна І. Л. Безперервність володіння чужим майном як умова набуття права власності за набувальною давністю. *Порівняльно-аналітичне правознавство*. 2023. № 1. С. 115-120. URL: <http://app-journal.in.ua/2023-1-3> DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.01.19>
10. Даниленко Д. В. Уніфікація колізійних норм про перевезення морем пасажирів та їх багажу в міжнародному приватному праві. Харків, Фенікс. 2020. 216 с.
11. Європейська конвенція про імунітет держав (ETS N 74) (Базель, 16 травня 1972 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_060#Text
12. Конвенція ООН про юрисдикційні імунітети держав та їх власність від 02 грудня 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_e50#Text
13. Конвенція про права дитини: ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 20 лист. 1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
14. Конвенція про правовий статус біженців від 28 липня 1951 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011
15. Конвенція про правовий статус осіб без громадянства від 28 вересня 1954 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_232

16. Корнева П. М. Право громадян України на медичну допомогу за кордоном в розрізі міжнародного приватного права: сучасний стан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №6. С 115-117. URL: http://lsej.org.ua/6_2022/27.pdf
17. Корнева П. М. Тимчасове обмеження патентних прав в контексті примусового ліцензування лікарських засобів: національний та зарубіжний досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2022. №1 (311). С. 112-120. URL: <http://pgpjourn.kiev.ua/archive/2022/1/17.pdf>
18. Корнева П.М. Колізійне регулювання відносин у сфері медичного туризму: досвід країн Європейського Союзу. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету*. Серія: Право. 2021. №65. С. 364-369.
19. Корнева П.М. Медичний туризм в Україні в аспекті міжнародного приватного права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №7 URL: http://www.lsej.org.ua/7_2021/21.pdf
20. Міжнародний пакт про економічні соціальні і культурні права: ООН; Пакт, Міжнародний документ від 16 груд. 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
21. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 16. Ст. 146.
22. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 травня 1991 року №959. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12>
23. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 року №1560. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
24. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.
25. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. ст. 540.
26. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19-20. Ст. 179.
27. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19 березня 1996 року №93 URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80>
28. Ромась М.І. Види договірних зобов'язань за участю держави Україна. *Університетські наукові записки*. 2020. № 3-4 (75-76). С. 138-150. URL: https://unz.univer.km.ua/article/view/75-76_138-150/pdf
29. Ромась М.І. Держава як учасник цивільних правовідносин крізь призму римського права. *Збірник тез міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Римське право в світлі сучасної методології гуманітарного значення»* (м. Хмельницький, 29 травня 2020 року). Хмельницький : Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 102-104. URL: http://old.univer.km.ua/doc/lib/Rimske_pravo_u_svitli_suchasnoyi_metodologiyi_gumanitarno_go_znannya_zb_tez_Mizhnar_nauk_prakt_internet_konf_m_Hmel_nitskiy_29_travnnya_2020r_.pdf
30. Ромась М.І. Ознаки держави Україна як учасника цивільних правовідносин. *Збірник тез міжнародної наукової конференції «Дев'ятнадцяті осінні юридичні читання»*. 23 жовтня 2020 року. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2020. С. 166-168. URL: [https://univer.km.ua/sites/default/files/Наукова%20діяльність/Збірник%20тез%20Міжнародної%20науково-практичної%20конференції%20«XIX%20осінні%20юридичні%20читання»%20\(м.%20Хмельницький,%2023%20жовтня%202020%20року\).pdf](https://univer.km.ua/sites/default/files/Наукова%20діяльність/Збірник%20тез%20Міжнародної%20науково-практичної%20конференції%20«XIX%20осінні%20юридичні%20читання»%20(м.%20Хмельницький,%2023%20жовтня%202020%20року).pdf)
31. Ромась М.І. Публічно-правові утворення як суб'єкти зобов'язальних відносин у римському приватному праві. *Збірник тез міжнародної наукової конференції «Вісімнадцяті осінні юридичні читання»*. 25 жовтня 2019 року. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова, 2019. С. 294-296. URL: <https://univer.km.ua/sites/default/files/%d0%9d%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%be>

32. Ромась М.І. Становлення правового вчення про державу Україна як учасника цивільних правовідносин. *Вісник Запорізького національного університету*. Юридичні науки. 2020. № 4. С. 79-85. URL: <http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2020/part%201/10.pdf>
33. Ромась М.І. Цивільна правосуб'єктність держави Україна як учасника договірних цивільних правовідносин. *Evropský politický a právní diskurz*. 2020. №. 6 (7). С. 277-282. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2020/2020-7-6/36.pdf> DOI: 10.46340/eppd.2020.7.6.34
34. Хєда С. М. Переведення доміцилію юридичної особи в кризових ситуаціях. *Науковий вісник Чернівецького університету*. 2001. № 10. С. 32–36.
35. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16. 01. 2003 р. *Відомості Верховної Ради*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356.
36. Чевичалова Ж. В. Свобода думки, совісті і релігії в Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Окремі аспекти. *Теорія і практика правознавства*. Том 2 (№ 18) 2020.
37. Чорна Ж.Л. Відповідальність за шкоду, завдану неповнолітніми у цивільному праві України. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2015. №2. С. 51-59. <https://univer.km.ua/index.php/profile/chorna-zhanna-leontiyivna>
38. Чорна Ж.Л. Окремі питання участі малолітніх і неповнолітніх осіб у майнових відносинах за цивільним законодавством України. *Університетські наукові записки*. 2017. №62. С.35-43. <http://old.univer.km.ua/visnyk/1712.pdf>
39. Чорна Ж.Л. Трудовий договір як підстава надання повної цивільної дієздатності». *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2014. №2. С.145-149. <https://univer.km.ua/index.php/profile/chorna-zhanna-leontiyivna>
40. Шуміло І., Овчаренко В., Філіпченко К. Правова природа смартконтрактів та проблемні питання вибору права. *Expert: Paradigm of Law and Public Administration*. 2021. Т. 18, вып. 6. С. 188-196.
41. Шуміло І.А. Право на вищу освіту як основоположне право людини. *Revista Națională de Drept. Universitatea de Stat din Moldova*. № 3-10. 2019 С. 70-73.
42. Шуміло І.А., Бабійчук В.С. (2020). Інтернет речей: напрями модернізації законодавства. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 6 (12). 159-166. URL: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6\(12\)](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2020-6(12)).

Тема 7,8 Договірні правовідносини та розрахунки в міжнародному приватному праві. Позадоговірні зобов'язання в міжнародному приватному праві.

1. Best, Arthur, and David W. Barnes. Basic Tort Law: Cases, Statutes, and Problems. New York : Aspen. 2003. С. 90–108.
2. Buletsa S., Hrinko S., Hrinko R., Anikina H. Wrongful omission as a condition for tort liabilities. *Journal of legal studies*. 2020. № 25 (39). P. 128-143. URL: <file:///C:/Users/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/Wrongful Omission as a Condition for Tort Liabilit.pdf>
3. Анікіна Г. В. Автономія волі (lex voluntatis) як основний колізійний принцип правового регулювання договірних відносин, ускладнених іноземним елементом. *Економіка, фінанси, право*. 2023. № 8. С.79-85. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-item/355>
4. Анікіна Г. В. Зобов'язальні правовідносини з договорів про виконання робіт та надання послуг: співвідношення понять. *Право.ua*. 2023. №2. С. 137-141. URL: <http://pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/Pravo-ua-2023-2/Pravo ua 2023 2 137.pdf>

5. Анікіна Г. В., Якимчук С. О. Умови виникнення деліктного зобов'язання у праві зарубіжних країн та України. *Економіка, фінанси, право*. 2023. № 5. С.79-85. URL: http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/bitstream/123456789/25177/1/%2Befp_05_2023_p79-85.pdf
6. Бернська конвенція про міжнародні залізничні перевезення КОТІФ, 9 травня 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_291
7. Борисова Ю Є. Підстави та умови деліктної відповідальності у цивільному праві України та США (порівняльно-правовий аналіз). дис... канд. юрид. наук : 12.00.03. Одеса 2021. 200 с.
8. Варшавська конвенція для уніфікації деяких правил стосовно міжнародних повітряних перевезень, 1929 рік. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594
9. Виноградова Г. В. Інвестиційний позиковий кредитний договір у правовому регулюванні зовнішньоекономічних відносин. *Суспільство. Держава. Право*. 2003. № 3. С. 6–10.
10. Волкова А. В. Генеза міжнародних перевезень вантажів автомобільним транспортом. Вісник Запорізького національного університету. *Юридичні науки*. 2013. №3. С. 90-96.
11. Гринько С. Д. Причинно-наслідковий зв'язок як об'єктивна умова виникнення деліктних зобов'язань в Україні. *Університетські наукові записки*. 2012. № 2. С. 66-68.
12. Гринько С. Д. Юридичні особи як суб'єкти деліктних зобов'язань за цивільним законодавством України та Європейських країн: порівняльно-правовий. *Право та суспільство*. 2017. № 6. С. 68–77.
13. Гринько С. Д., Гринько Р.В. Безпілотний автомобіль як джерело завдання шкоди: цивільно-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2019. Том 18. № 3. С. 91-100. URL: <file:///C:/Users/%D0%A1%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/57-Article%20Text-96-1-10-20200602.pdf>
14. Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 18 вересня 1975 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_217
15. Женевська конвенція про договір міжнародного перевезення вантажів (КДПВ), 19 травня 1956 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_234
16. Конвенція ООН (Віденська) про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003
17. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів, 24 травня 1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_189
18. Конвенція про міжнародні автомобільні перевезення пасажирів та їх багажу, 9 жовтня 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_034
19. Матвеева А. В. Транспортний коридор: правова природа, зміст, види та учасники (комплексне дослідження): монографія. Харків: Видавництво «ФІНН». 2011. 208 с.
20. Михайлів М. О. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві. *Право України*. 2013. № 7. С. 71–81.
21. Міжнародна конвенція ООН про морське перевезення вантажів, 31 березня 1978 р URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_391
22. Плахіна І. В. Зобов'язання із заподіяння шкоди в праві ФРН, Франції, Англії та США. Часопис Академії адвокатури України. 2013. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chaau_2013_4_17
23. Про зовнішньоекономічну діяльність від 16. 04. 1991 р. *Відомості Верховної Ради*. 1991. № 29. Ст. 377.
24. Про інвестиційну діяльність: Закон України від від 18. 09. 1991 р. *Відомості Верховної Ради*. 1991. №47. Ст. 646.
25. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422.
26. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. ст. 540.

27. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19. 03.1996 р. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 19. Ст. 80.
28. Цірат Г. В. Уніфікація норм міжнародного приватного повітряного права: монографія. Харків: Право. 2018. 472 с.
29. Цірат Г. Юрисдикція спорів між пасажиром та авіаперевізником і застосовне право. *Юридична газета*. 2018. № 27/28 (3 липня). С. 34-35.
30. Шуміло І.А. Генеральна угода з торгівлі послугами та її вплив на системи вищої освіти країн – членів СОТ. *Порівняльно-аналітичне право* № 5. 2019. С. 163-167.
31. Шупінська О. Колізійне регулювання відносин власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу. *Право України*. 2007. № 12. С. 130–134..
32. Щокіна О. О. Правові звичаї міжнародної торгівлі як джерело міжнародного приватного права: автореф. дис. канд. юрид. Наук. Харків, 2005. 23с.
33. Юренко А. В. Відшкодування моральної шкоди у зарубіжних країнах. URL: [http:// dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/ 123456789/20098/3-18.pdf?sequence=1 &isAllowed=y](http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/20098/3-18.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
34. Руденко О.В. Вайцеховська О.Р. Особливості регулювання окремих видів позадоговірних зобов'язань в міжнародному приватному праві. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Право. 2024. №82. С.305-310. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/304037/296043>

Тема 9, 10. Спадкові правовідносини в міжнародному приватному праві. Сімейні правовідносини в міжнародному приватному праві

1. Hrynko, S., Cherniak, O., & Zaitseva-Kalaur, I. (2021). Comparative legal study of the peculiarities of testamentary inheritance in the countries of continental europe (*Порівняльно - правове дослідження особливостей спадкування за заповітом у країнах континентальної Європи*). *Art and Science*. 2021. Vol. 3. P. 5-17. Retrieved from URL: <https://artandscience.info/index.php/journal/article/view/38>
2. Анікіна Г. В. Особливості спадкування відумерлого майна в міжнародному приватному праві. *Економіка, фінанси, право*. 2021. № 9/1. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/748>
3. Анікіна Г. В., Гаврік Р. О. Досягнення шлюбного віку як умова вступу в шлюб в законодавстві зарубіжних країн. *Журнал східноєвропейського права*. 2021. № 92. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2021/8_2021.pdf
4. Гаврік Р. О., Анікіна Г. В. Правові наслідки припинення шлюбу у сімейному праві: порівняльно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №8. С. 66-69. URL: http://lsej.org.ua/8_2021/16.pdf
5. Діковська І. А. Міжнародне спадкування у ЄС та Україні : напрями адаптації права України до права ЄС : монографія. Київ : Алерта, 2020. 304 с.
6. Довгерт А. С. Доктрина міжнародного приватного права в Україні на зламі століть. *Право України*. 2020. № 6. С. 13-40.
7. Дякович М. М. Сімейне право : навч. посіб.; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. К. : Правова єдність, 2009. 512 с.
8. Дякович М. М. Сімейне право України: навчальний посібник. Харків: ЕКУС. 2022. 416 с.
9. Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20.05.1980. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_327
10. Калакура В.Я. Міжнародне сімейне право: принципи та особливості колізійного і уніфікаційного регулювання: монографія. Київ. Алерта, 2017. 433 с.

11. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989 року (дата набуття чинності для України – 27.09.1991 року). Зібрання чинних міжнародних договорів України. 1990 р. № 1. Ст. 205.
12. Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання від 02.10.1973. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/973_001
13. Конвенція про контакт з дітьми від 15.05.2003. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_659
14. Лепех С. М. Сімейне право України : навч. посіб. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. 316 с.
15. Лук'янов Д. В., Шуміло І. А., Лукань М. О. Колізійне регулювання транскордонного спадкування авторських прав. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. Т. 27, № 2. С. 49-63.
16. Лук'янов Д.В., Шуміло І.А. Спадкування авторських прав: колізійний аспект. Спадкове право: крізь призму судової практики: монографія /за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків, 2022. С. 424-439.
17. Майданик Р. А. Речове право: підручник. Київ: Алерта, 2019. 1102 с.
18. Михайлів М. О. Правове регулювання відносин спадкування в міжнародному приватному праві: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка. 2022. 520 с.
19. Про затвердження Переліку захворювань, за наявності яких особа не може бути усиновлювачем: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.08.2008 року № 479. *Офіційний вісник України*. 2008. № 82. Ст. 2784.
20. Про порядок та умови прийому громадян України, які проживають за межами України, та іноземців, які бажають усиновити дитину в Україні, для подання ними справ: Наказ Міністерства соціальної політики від 17.11.2011 № 445. *Офіційний вісник України*. 2011 № 97. Ст. 183. 26
21. Сімейне право : підручник / Л. М. Баранова та ін. ; за заг. ред. В. І. Борисової, І. В. Жилінкової ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». 4-те вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2012. 320 с.
22. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 21–22. Ст. 135.
23. Спадкове право крізь призму судової практики: монографія; за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 536 с.
24. Цивільне процесуальне право України: підручник. / В. М. Коссака, Р. Я. Лемик, Ю. В. Навроцька, С. В. Сенік; за заг. ред. В. М. Коссака. Харків: Право, 2020. 752 с.
25. Чевичалова Ж. В. Сурогатне материнство у міжнародному приватноправовому і публічно-правовому аспектах. *Теорія і практика правознавства*. Том 2. (№ 20) 2021. С. 98-119.
26. Шуміло І. А., Ковпик О. Ф. Правові та етичні проблеми транскордонного сурогатного материнства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 182-186.
27. Шуміло І. А., Литвиненко Д. О. Договірне спадкування в міжнародному приватному праві. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 11. URL: <https://doi.org/10.29313/2520-2308-2020-11-6437>
28. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. К. «ФОРМ Голембовська О.О.», 2018. 168 с.
29. Яновицька А.В. Договір міжнародного перевезення вантажів автомобільним транспортом: монографія. Львів: Растр-7. 2019. 180 с.

**Тема 11,12 Правове регулювання міжнародних трудових відносин.
Основні положення міжнародного цивільного процесу.**

1. Panchenko V, Kornieva P, Cherevatenko I 'Procedural Law Role in the International Commercial Arbitration: Some Remarks. 2022 (16) Access to Justice in Eastern Europe 187-200. URL: <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-5.4-n000437>

2. Довжук О. В. Правове регулювання міжнародних приватних трудових відносин на сучасному етапі (матеріально-правовий аспект) : дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.03. К., 2006. 183 с.
3. Матвєєва А. В. Актуальні трансформаційні процеси у міжнародному приватному праві. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*, 2022. №43. С. 64-72.
4. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24 лютого 1994 року №4002 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>
5. Черняк Ю.В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: монографія. К.: Прецедент, 2008. 187 с.
6. Черняк Ю.В. Уніфікація норм міжнародного цивільного процесу з розгляду сімейних спорів: монографія. К.: Алерта, 2018. 388 с.
7. Штефан О. О. Міжнародні угоди у цивільному судочинстві України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2003. № 11. С. 68–69.
8. Гаазька конвенція з питань цивільного процесу 1954 року. *Офіційний вісник України*. 2005. № 4 (11.02.2005). Ст. 264.
9. Конвенція про отримання за кордоном доказів у цивільних або комерційних справах 1970 року. *Офіційний вісник України*. 2005. № 44 (16.11.2005). Ст. 2821.
10. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів 1961 року. *Офіційний вісник України*. 2003. № 46 (28.11.2003). Ст. 2419; *Офіційний вісник України*. 2004. № 3.
11. Конвенція про вручення за кордоном судових та позасудових документів у цивільних або комерційних справах, 1965 рік. *Офіційний вісник України*. 2004. № 31 (20.08.2004). Ст. 2124.
12. Міжнародний цивільний процес України: навч. посіб. / за ред. С. Я. Фурси. Київ: Вид. Фурса С.Я., 2010. 328 с.
13. Черняк Ю. В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України: монографія. Київ: Прецедент, 2008.
14. Ізарова І. О. Правова допомога в транскордонному цивільному процесі в Європейському Союзі. *Вісник Академії адвокатури України*. 2015. № 1 (32). С. 53–60.
15. Ізарова І. О. Теоретичні засади цивільного процесу Європейського Союзу : монографія. Київ: Дакор, 2015. 335 с.
16. Цивільне судочинство України: основні засади та інститути : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2016. С. 823–847.
17. Бобрик В. І. Міжнародна уніфікація і гармонізація процесуального права як напрям оптимізації цивільного і господарського судочинства в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 3. С. 133–139.
18. Буяновська О. Б. Практика визнання та виконання рішень МКАС при ТПП України в іноземних державах відповідно до Нью-Йоркської конвенції 1958 р. *Право України*. 2014. № 12. С. 83–93.
19. Галущенко Г. В. Встановлення змісту іноземного права в 32 суді // Нариси з міжнародного приватного права / за ред.: А. С. Довгєрта, О. М. Бірюкова. Київ: Правова єдність, 2014. Вип. 3. С. 90–97.
20. Притика Ю. Д. Поняття та правова природа визнання та виконання рішень іноземних судів. *Нариси з міжнародного приватного права* / за ред.: А. С. Довгєрта, О. М. Бірюкова. Київ: Правова єдність, 2014. Вип. 3. С. 311–323.
21. Рибак О. С. Телекомунікаційні технології та інститут судового доручення у міжнародному цивільному процесі. *Європейські стандарти захисту прав у цивільному судочинстві: випробування часом*: Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 10-річчю прийняття ЦПК України, 26 верес. 2014 р., Київ: ВД Дакор, 2014. С. 288–291.
22. Ханик-Посполітак Р. Європейські принципи створення та діяльності інститутів альтернативних способів вирішення спорів. *Юридичний журнал*. 2015. № 7/8. С. 73–76.

23. Цірат Г. А. Правові засади та сучасні тенденції міжнародно-правової уніфікації міжнародного цивільного процесу : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ:, 2015. 39 с.
24. Черняк Ю., Білоус О. Принципи міжнародного цивільного процесу (із коментарем). *Юридичний журнал*. 2015. № 7/8. С. 12–32.
25. Чучкова Н. О. Міжнародні договори, що регулюють цивільні процесуальні правовідносини за участю іноземних осіб. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2012. № 3. С. 109–115.

4. Інформаційні ресурси

1. <http://mon.gov.ua> — Веб-сайт Міністерства освіти і науки України
2. <http://npu.in.ua/> — Нотаріальна палата України
3. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> — Конституційний Суд України.
4. <http://www.freefullpdf.com/> — База даних наукових публікацій
5. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
6. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
7. <https://reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
8. <https://minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
9. <https://nrfu.org.ua/> — Веб-сайт Національного фонду досліджень України
10. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> — Верховний Суд.
11. <https://www.kmu.gov.ua/> — Урядовий портал.
12. <https://www.scopus.com> — Наукометрична база даних Scopus
13. <https://www.webofscience.com> — Наукометрична база даних Web of Science
14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

доцентка кафедри цивільного права та процесу,
кандидатка юридичних наук, доцентка
29 серпня 2024 року

Галина АНІКІНА

Рішення кафедри цивільного права та процесу
29 серпня 2024 року, протокол №1.

Завідувачка кафедри цивільного права та процесу,
докторка юридичних наук, професорка
29 серпня 2024 року

Світлана ГРИНЬКО

Обліковий обсяг оновлення навчально-методичних матеріалів 1,2 ум.др.арк